

KORONAVİRÜS SALGINI GÜNLERİNDE AŞIRI İFA GÜÇLÜĞÜ VE BUNA BAĞLI OLARAK ESNAF VE SANATKARLARA SAĞLANAN KREDİ KOLAYLIKLARI

Tüm Dünya gibi ülkemizi de etkisi altına almış Covid-19 salgını günlerini yaşarken bu durumun etkilerini sağlık kadar ekonomik anlamda da görmekteyiz. Esnaf, işletme sahipleri ve izin durumu netlik kazanmamış vatandaşların ödeme güçlüğü çektiği bu günlerde Borçlar Hukuku anlamında ne yapılabilir sorusu akla geliyor.

Bu sorunun cevabı 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 138. Maddesinde karşımıza çıkmakta. Bu hükme göre, borcun ifası imkansız duruma gelmemiş fakat borçlunun kusuru bulunmaksızın ifası borçluyu zor duruma sokacak kadar güçleşmiş olmalıdır. İfanın sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülemez veya öngörülmesi beklenemeyecek olağanüstü bir durum sebebiyle güçleşmiş olması gerekmektedir. Başka bir deyişle bu durumda ifanın, yani ödemenin, Türk Medeni Kanunu m.2 dürüstlük kuralı uyarınca borçludan beklenemeyecek olduğu kabul edilir.

Borçlu, borcun ifasının yukarıdaki sebeplerle aşırı güçleşmesi durumunda, hakimden sözleşmenin yeni koşullara göre uyarlanmasını isteme veya sözleşmeden dönme hakkına sahip olacaktır. Sözleşmeden dönmek için yargı yoluna başvurmak şart değildir. Ancak sözleşmeden mahkeme dışı dönme durumunda borca konu sözleşme dikkate alınmalı, aksi bir hüküm varsa yargı yoluna gidilmelidir. Bu hususa dikkat edilmediği takdirde borçlu ifadan sorumlu sayılmaya devam edileceği gibi ve borca aykırılık hükümlerine de tabi olacak ve sorumluluğu artacaktır.

Sürekli edimli sözleşmelerde (hizmet sözleşmeleri, kira sözleşmeleri gibi) dönme değil, kanunun açık hükmüne göre fesih hakkının kullanılması gerekir. Bu fesih sözleşmeden dönme gibi geçmişe etkili olmayacak, fesihten itibaren ileriye dönük olarak etkilerini gösterecektir. Sözleşmeden dönmek veya mahkeme tarafından uyarlanmasını istemek için ifanın gerçekleşmemiş olması gerekir, yoksa ifa edilmiş şey/değer geri istenerek sözleşmeden dönme veya uyarlama istenmesi yine dürüstlük kuralına aykırı düşecektir.

Şunu belirtmek gerekir ki aşırı ifa güçlüğünden kasıt, borçlunun ekonomik olarak mahvı veya tacirse iflas edecek duruma gelmesi demek değildir. Kendisinden ifanın beklenmesinin dürüstlük kuralına aykırı düşecek derecede güçleşmesi yeterlidir. Aşırı ifa güçlüğü'nün sözleşmenin karşı tarafına somut olgular ve hayatın gidişatına göre zamanında bildirilmesi uygun olacaktır.

Aşırı ifa güçlüğü hiçbir şekilde edimini ifa edememiş taraftan kaynaklanmamalıdır. Örneğin savaş, doğal afet, ekonomik kriz gibi bir durum yüzünden ödeme güçlüğüne düşmüş borçlu henüz bu durumlar ortaya çıkmadan ödeme gücüne sahipse ve buna rağmen temerrüde düşmüş, daha sonra gelişen ve öngörülemeyen durumlar sebebiyle ödeme güçlüğüne düşmüş olsa dahi artık TBK m.168'den yararlanamayacak, bu durum dürüstlük kuralına aykırı olacaktır. Kusursuz olarak aşırı ödeme güçlüğüne düşmüş ve bildirimde bulunmuş borçluya ifa davası açılması ve cebri icra yoluna başvurulması yine dürüstlük kuralına aykırı düşecektir.

Ülkemizde bu tip ödeme güçlüklerinin salgın hastalığa bağlı olarak sıklıkla yaşanacağı öngörülerek, birçok özel banka ve devlet bankası tarafından yönetmeliklerle kredi erteleme ve düşük faizli kredi imkanı sağlandığı gibi, 25 Mart 2020 tarihli Resmi Gazete'de esnaf ve sanatkarlar için de benzer kolaylıklar sunan bir Cumhurbaşkanı Kararı yayınlandı. Bu karara göre TESKOMB'a bağlı bölge müdürlüklerine ortak esnaf ve sanatkarlara Türkiye Halk Bankası tarafından düşük faizli kredi ve kredi erteleme imkanları sunuluyor. Salgın nedeniyle işyeri veya işletmeleri zarar gören esnaf ve sanatkarların kredi ve kooperatif kefaletiyle veya doğrudan aldıkları, 31 Mart 2020 tarihinden önce kullanmış oldukları kredilerin 1 Nisan-30 Haziran 2020 arası üç aylık taksitleri faizsiz olarak üç ay ertelendi. Bu karardan yararlanan esnaf ve sanatkarlardan erteleme dönemi boyunca çalışan sayısı azaltılmayacağı taahhüdü alınacak ve çalışan sayısından eksilme tespit edilmesi durumunda erteleme kapsamı dışında kalacaklar. Ayrıca bu karar kapsamında erteleme süresinde esnaf ve sanatkarlara talepleri halinde düşük faizli kredi imkanı da sunuluyor. Yani süreç boyunca ertelemeye tabi borcu bulunanlara yeni kredi açılmasını engelleyen hükümler uygulanmayacak. Karar tarihi olan 25 Mart 2020 tarihinden itibaren erteleme süresi boyunca ertelenen krediler için icra takibi başlatılmayacak, başlatıldığı takdirde bu takip her zaman iptal edilebilecek. Ertelene kararı eğer varsa kredi borçlusunun müşterek borçlularına ve müteselsil kefillerine kefaletten çekilme hakkı tanımayacak.

Detaylı fazla bilgi ve sorularınız için;
Stj Av. Ege Odil Diken (egeodil@gmail.com)
Av. Ömür İlica (omur@ilicahukuk.com)

ILICA HUKUK

Mansuroğlu Mah. 288/4 sokak No:16 D:1 Bayraklı / İZMİR
0 232 421 16 26

www.ilicahukuk.com